

УДК 37.091.33:811.111'243

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2025.6.16>

Марина ЗВЕРЕВА

кандидат педагогічних наук, заступник декана з науково-методичної та навчальної роботи факультету романо-германської філології, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04053

ORCID: 0000-0002-5967-6924

Оксана МІЛОВА

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри лінгвістики та перекладу, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04053

ORCID: 0000-0002-9443-3565

Ілдіко МЕЗІ

старший викладач кафедри романської філології, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04053

ORCID: 0009-0001-9315-3625

Галина МОРОЗОВА

старший викладач кафедри світової літератури, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04053

ORCID: 0000-0002-4939-3197

Марія ТЕРЕЩУК

викладач кафедри англійської мови та комунікації, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04053

ORCID: 0000-0001-8241-6779

Бібліографічний опис статті: Зверева, М., Мілова, О., Мезі, І., Морозова, Г., Терещук, М. (2025). Самооцінювання як інструмент формування навчальної автономії на заняттях з іноземної мови. *Acta Paedagogica Volynienses*, 6, 112–118, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.6.16>

САМООЦІНЮВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ АВТОНОМІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Статтю присвячено теоретико-методичному осмисленню самооцінювання як інструмента формування навчальної автономії студентів у процесі вивчення іноземної мови. Актуальність дослідження зумовлена зростанням ролі формувального оцінювання в умовах компетентнісно орієнтованої освіти та необхідністю переосмислення традиційних моделей контролю навчальних досягнень. Метою статті є обґрунтування дидактичного потенціалу самооцінювання у розвитку здатності здобувачів освіти до усвідомленого планування, моніторингу та корекції власної навчальної діяльності. Теоретичну основу дослідження становлять концепції навчальної автономії, саморегульованого навчання та формувального оцінювання в іншомовній освіті. У роботі застосовано теоретико-аналітичний, концептуальний, порівняльно-зіставний і логіко-структурний методи, що дало змогу уточнити зміст поняття самооцінювання та визначити його функції в системі навчання іноземної мови. Показано, що самооцінювання виконує передусім навчальну та рефлексивну функції, сприяючи поступовому переходу від зовнішнього педагогічного контролю до внутрішньої саморегуляції навчальної діяльності. Обґрунтовано зв'язок самооцінювання з ключовими компонентами навчальної автономії та визначено методичні умови його ефективного впровадження. Систематизовано основні форми самооцінювання, зокрема чек-листи, аналітичні рубрики, дескриптори типу *can-do statements* і інструменти Європейського мовного портфоліо. Систематичне використання самооцінювання за наявності чітких критеріїв і педагогічного супроводу сприяє формуванню відповідального ставлення до навчання та розвитку навчальної автономії студентів. Практичну цінність результатів визначено через можливість

їх використання у проектуванні занять, доборі критеріїв оцінювання та організації рефлексивної роботи студентів.

Ключові слова: самооцінювання; навчальна автономія; формувальне оцінювання; саморегульоване навчання; іноземна мова; рефлексія навчальної діяльності.

Maryna ZVEREVA

PhD in Pedagogy, Deputy-Dean for Scientific, Methodological and Educational Work of the Faculty of Romance and Germanic Philology, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Bulvarno-Kudriavska str., 18/2, Kyiv, Ukraine, 04053

ORCID: 0000-0002-5967-6924

Oksana MILOVA

PhD in Pedagogy, Associate Professor at the Linguistics and Translation Department, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Bulvarno-Kudriavska str., 18/2, Kyiv, Ukraine, 04053

ORCID: 0000-0002-9443-3565

Ildiko MEZI

Senior Lecturer at the Romance Philology Department, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Bulvarno-Kudriavska str., 18/2, Kyiv, Ukraine, 04053

ORCID: 0009-0001-9315-3625

Halyna MOROZOVA

Senior Lecturer at the World Literature Department, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Bulvarno-Kudriavska str., 18/2, Kyiv, Ukraine, 04053

ORCID: 0000-0002-4939-3197

Mariia TERESHCHUK

Lecturer at the English Language and Communication Department, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Bulvarno-Kudriavska str., 18/2, Kyiv, Ukraine, 04053

ORCID: 0000-0001-8241-6779

To cite this article: Zvereva, M., Milova, O., Mezi, I., Morozova, H., & Tereshchuk, M. (2025). Samoosiniuvannia yak instrument formuvannia navchalnoi avtonomii na zaniattiakh z inozemnoi movy [Self-assessment as a tool for developing learner autonomy in foreign language classes]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 6, 112–118, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.6.16>

SELF-ASSESSMENT AS A TOOL FOR DEVELOPING LEARNER AUTONOMY IN FOREIGN LANGUAGE CLASSES

The article is devoted to the theoretical and methodological understanding of self-assessment as a tool for developing learner autonomy in the process of foreign language learning. The relevance of the study is determined by the increasing role of formative assessment within competence-oriented education and by the need to rethink traditional models of monitoring learning achievements. The purpose of the article is to substantiate the didactic potential of self-assessment in developing learners' ability to consciously plan, monitor, and adjust their own learning activity.

The theoretical basis of the study includes concepts of learner autonomy, self-regulated learning, and formative assessment in foreign language education. The research applies theoretical-analytical, conceptual, comparative, and logical-structural methods, which made it possible to clarify the meaning of self-assessment and to identify its functions within the system of foreign language teaching. It is shown that self-assessment performs primarily instructional and reflective functions and supports a gradual transition from external pedagogical control to internal self-regulation of learning activity. The relationship between self-assessment and the key components of learner autonomy is substantiated, and methodological conditions for its effective implementation are identified. The main forms of self-assessment are systematised, including checklists, analytic rubrics, can-do statements, and tools of the European Language Portfolio. The systematic use of self-assessment, supported by clear criteria and pedagogical guidance, contributes to the development of responsible learning behaviour and learner autonomy.

The practical value of the results lies in their possible application to lesson design, the selection of assessment criteria, and the organisation of students' reflective learning work.

Key words: *self-assessment; learner autonomy; formative assessment; self-regulated learning; foreign language learning; learning reflection.*

Актуальність проблеми. У сучасній методиці викладання іноземних мов дедалі більшої ваги набуває ідея навчальної автономії здобувачів освіти, яка передбачає їхню активну участь у плануванні, організації та оцінюванні власної навчальної діяльності. Компетентнісний підхід, орієнтований на формування здатності до самостійного навчання впродовж життя, зумовлює необхідність перегляду традиційних моделей контролю знань, у межах яких провідна роль належить викладачеві. За таких умов особливої актуальності набуває формувальне оцінювання, важливим компонентом якого є самооцінювання як інструмент інтеграції оцінювальної діяльності безпосередньо в навчальний процес.

На заняттях з іноземної мови самооцінювання виконує не лише контрольну, а передусім навчальну та рефлексивну функцію, сприяючи усвідомленню студентами власних досягнень, труднощів і стратегій оволодіння мовою (Vysotska et al., 2025). На відміну від зовнішнього оцінювання, яке часто сприймається як формальна процедура, самооцінювання орієнтоване на внутрішню регуляцію навчальної діяльності та підтримує комунікативну спрямованість занять. Залучення здобувачів освіти до систематичного аналізу результатів власної мовленнєвої діяльності створює умови для формування відповідального ставлення до навчання, розвитку рефлексивних умінь і поступового переходу від керованого до більш самостійного навчання.

Методична цінність самооцінювання полягає в його здатності формувати ключові компоненти навчальної автономії, зокрема навички планування, моніторингу та корекції навчальної діяльності на основі чітко визначених критеріїв. Використання структурованих форм самооцінювання – чек-листів, аналітичних рубрик, дескрипторів типу *can-do statements* – дозволяє зробити процес оцінювання прозорим і зрозумілим для студентів, водночас зберігаючи керівну роль викладача як фасилітатора навчального процесу. У цьому контексті самооцінювання постає не як альтернативна, а як комплементарна форма оцінювання, що забез-

печує методичну цілісність навчання іноземної мови та сприяє формуванню автономного здобувача освіти.

Мета статті полягає в аналізі методичних засад використання самооцінювання на заняттях з іноземної мови та обґрунтуванні його ролі у формуванні навчальної автономії студентів. Для досягнення поставленої мети передбачено уточнення поняття самооцінювання в контексті формувального оцінювання, визначення його дидактичних функцій у навчанні іноземної мови, а також систематизацію основних методичних форм самооцінювання, придатних для використання в аудиторній практиці.

Теоретичне підґрунтя. У сучасній методиці викладання іноземних мов навчальна автономія розглядається як одна з ключових цілей освітнього процесу, що забезпечує здатність здобувачів освіти самостійно організовувати власну навчальну діяльність, приймати відповідальність за її результати та підтримувати безперервний мовний розвиток поза межами аудиторії (Holec, 1981; Little, 2012). У цьому контексті автономія не зводиться до повної незалежності від викладача, а передбачає поступовий перехід від зовнішнього керування навчанням до внутрішньої саморегуляції. Класичне визначення навчальної автономії, запропоноване Г. Холем (Holec, 1981), акцентує здатність студента брати на себе контроль над цілями, змістом, темпом і способами навчання, включно з оцінюванням досягнутих результатів. Подальші методичні інтерпретації цієї концепції, зокрема у працях Д. Літла (Little, 2011; 2012) підкреслюють, що автономія є сформованою, а не вродженою характеристикою, і розвивається внаслідок цілеспрямовано організованої педагогічної практики, зорієнтованої на рефлексію та усвідомлення навчального процесу.

Одним із ключових інструментів формування навчальної автономії в іншомовній освіті виступає самооцінювання, яке в сучасній педагогічній теорії розглядається в межах концепції формувального оцінювання. На відміну від підсумкового оцінювання, спрямованого на фіксацію результату, формувальне оціню-

вання виконує регулятивну функцію і спрямоване на підтримку навчального процесу (Black & Wiliam, 1998). Дослідження П. Блека та Д. Віліама (Black & Wiliam, 1998) переконливо доводять, що залучення здобувачів освіти до оцінювальної діяльності, зокрема через самооцінювання, істотно підвищує ефективність навчання, оскільки дозволяє перетворити оцінювання на інструмент корекції навчальних дій. У цьому сенсі самооцінювання постає не як альтернативна форма контролю, а як складова цілісної системи формувального оцінювання, що забезпечує постійний зворотний зв'язок між навчальними цілями, процесом і результатом.

Педагогічна сутність самооцінювання полягає в розвитку рефлексивних умінь і саморегуляції навчальної діяльності. У працях Г. Андраде та Е. Панадеро самооцінювання трактується як процес співвіднесення власних навчальних результатів із чітко визначеними критеріями, що дозволяє студентам усвідомлювати якість виконаної роботи, виявляти прогалини та планувати подальші кроки навчання (Andrade, 2010; Panadero, 2017). Самооцінювання таким чином поєднує оцінювальний і навчальний аспекти, сприяючи формуванню навичок планування, моніторингу та корекції навчальної діяльності, які становлять основу навчальної автономії (Panadero, Brown & Strijbos, 2016). Водночас дослідники наголошують, що ефективність самооцінювання залежить від методичного супроводу: наявності прозорих критеріїв, використання аналітичних рубрик, прикладів виконання завдань і поєднання самооцінювання з викладацьким зворотним зв'язком (Andrade, 2010).

У навчанні іноземної мови самооцінювання набуває особливої методичної значущості, оскільки результат навчання проявляється у виконанні конкретних мовленнєвих дій – говоріння, письма, аудіювання та читання, – які можуть бути описані через операційні та зрозумілі критерії. Важливу роль у стандартизації самооцінювання відіграє Загальноєвропейська система рівнів володіння мовою, яка пропонує дескриптори мовленнєвих умінь і шкалу самооцінювання, засновану на принципі *can-do* (Council of Europe, 2001). Використання таких дескрипторів дозволяє зменшити суб'єктивність оцінювальних суджень і зробити процес самооцінювання прозорим для студентів (Council

of Europe, 2001). Європейське мовне портфоліо, концептуально пов'язане з CEFR, інтегрує самооцінювання, рефлексію та планування навчання в єдину систему, що безпосередньо сприяє розвитку автономії (Little, 2011).

Українські методичні дослідження та нормативні документи також підтверджують доцільність упровадження самооцінювання як складника формувального оцінювання, наголошуючи на його ролі у формуванні відповідального ставлення до навчання та здатності до самостійної навчальної діяльності (О. Фідкевич та ін., 2019; МОН України, 2024). У працях українських дослідників автономія студентів у навчанні іноземних мов описується як інтегративна якість, що формується через систематичне використання рефлексивних і оцінювальних практик, серед яких самооцінювання посідає провідне місце (Т. Караєва, 2011; О. Чехратова, 2021).

Таким чином, теоретичні підходи до навчальної автономії та формувального оцінювання узгоджуються в розумінні самооцінювання як методичного інструмента, що забезпечує перехід від зовнішнього контролю до внутрішньої саморегуляції навчальної діяльності (Holec, 1981; Black & Wiliam, 1998). У контексті іншомовної освіти самооцінювання виступає ефективним засобом формування автономії за умови його систематичного використання, чіткої критеріальності та поєднання з педагогічним супроводом з боку викладача (Little, 2012; Andrade, 2010).

Методи дослідження. Дослідження ґрунтується на комплексі загальнонаукових і спеціальних методів, що забезпечують системний аналіз самооцінювання як інструменту формування навчальної автономії у процесі вивчення іноземної мови. Провідним є теоретико-аналітичний метод, який використано для опрацювання та узагальнення вітчизняних і зарубіжних наукових джерел з проблем навчальної автономії, формувального оцінювання та самооцінювання в іншомовній освіті (зокрема праць Г. Холека, Д. Літтла, П. Блека і Д. Віліама, Г. Андраде, Е. Панадеро).

Застосовано метод концептуального аналізу для уточнення змісту ключових понять дослідження («навчальна автономія», «самооцінювання», «формувальне оцінювання») та виявлення їхніх функцій у методиці навчання іноземної мови. Порівняльно-зіставний метод

дозволив зіставити різні теоретичні підходи до трактування самооцінювання в педагогічній та лінгводидактичній традиціях, а також визначити спільні й відмінні риси його інтерпретації в європейському та українському освітньому контексті.

Для систематизації форм і засобів самооцінювання, придатних для використання на заняттях з іноземної мови, використано метод класифікації та узагальнення, що дало змогу виокремити такі інструменти, як чек-листи, аналітичні рубрики, дескриптори типу *can-do statements* та елементи Європейського мовного портфоліо. Логіко-структурний аналіз застосовано для обґрунтування зв'язку між самооцінюванням і ключовими компонентами навчальної автономії – плануванням, моніторингом і корекцією навчальної діяльності.

Результати і дискусія. Проведений теоретико-аналітичний розгляд наукових джерел і методичних підходів дозволив систематизувати уявлення про самооцінювання як ключовий інструмент формування навчальної автономії на заняттях з іноземної мови. Результати аналізу свідчать, що самооцінювання виконує не лише допоміжну оцінювальну функцію, а виступає структуроутворювальним компонентом навчального процесу, який забезпечує інтеграцію цілей, діяльності та результатів навчання. У цьому сенсі самооцінювання реалізує регулятивну функцію формування оцінювання, спрямовану на підтримку навчальної дії, а не на фіксацію досягнутого результату, що узгоджується з позицією П. Блека і Д. Віліама щодо оцінювання як інструмента навчання (Black & Wiliam, 1998).

Аналіз теоретичних підходів дозволив уточнити дидактичні функції самооцінювання в іншомовній освіті. Зокрема, встановлено, що самооцінювання системно пов'язане з трьома базовими компонентами навчальної автономії: плануванням, моніторингом та корекцією навчальної діяльності. Залучення студентів до регулярного самоаналізу власних мовленнєвих дій сприяє усвідомленню навчальних цілей, критеріїв успішності та індивідуальних стратегій оволодіння мовою. Таким чином, самооцінювання забезпечує поступовий перехід від зовнішнього контролю з боку викладача до внутрішньої саморегуляції, що відповідає класичному розумінню автономії у працях Г. Холека та Д. Літтла (Holec, 1981; Little, 2012).

Окремим результатом дослідження є уточнення методичної ролі критеріїв у процесі самооцінювання. Аналіз показує, що чітко сформульовані й операціоналізовані критерії виступають ключовою умовою переходу від інтуїтивного оцінювання до усвідомленого рефлексивного аналізу навчальних досягнень. Критеріальна основа дозволяє студентам співвідносити власні мовленнєві дії з очікуваними результатами, знижує суб'єктивність оцінних суджень і забезпечує прозорість оцінювального процесу, що є принципово важливим для формування відповідального ставлення до власної навчальної діяльності.

У цьому контексті самооцінювання постає не як додатковий елемент заняття, а як механізм, що активізує розвиток навчальних стратегій і саморегулятивних умінь студентів. Регулярне залучення до самооцінювальних практик сприяє усвідомленню сильних і проблемних аспектів мовленнєвої діяльності, корекції індивідуальних стратегій навчання та підвищенню здатності до автономного прийняття навчальних рішень. Саме така функціональна спрямованість самооцінювання створює підґрунтя для використання різних його форм у навчальному процесі, що зумовлює необхідність їх подальшої систематизації.

Важливим результатом дослідження є систематизація основних методичних форм самооцінювання, придатних для використання на заняттях з іноземної мови. До них належать чек-листи, аналітичні рубрики, дескриптори типу *can-do statements* та інструменти, пов'язані з Європейським мовним портфоліо. Аналіз показує, що саме структуровані й критеріально визначені форми самооцінювання дозволяють зменшити суб'єктивність оцінювальних суджень і підвищити прозорість навчального процесу для студентів. Це підтверджує висновки Г. Андраде та Е. Панадеро про необхідність чітких критеріїв і методичного супроводу як умови ефективності самооцінювання (Andrade, 2010; Panadero, 2017).

У контексті іншомовної освіти самооцінювання набуває особливої значущості завдяки операційній природі мовленнєвих умінь, які можуть бути чітко описані через дескриптори та рівневі характеристики. Використання шкал самооцінювання, розроблених у межах CEFR, дозволяє поєднати індивідуальну рефлексію

студентів зі стандартизованими вимогами до мовної компетентності, що знижує розрив між суб'єктивним сприйняттям власних досягнень і зовнішніми освітніми стандартами (Council of Europe, 2001). У цьому аспекті самооцінювання виступає не як альтернатива викладацькому оцінюванню, а як його методичне доповнення.

Дискусійним залишається питання міри самостійності студентів у здійсненні самооцінювання. Аналіз джерел показує, що автономія не передбачає повної відмови від педагогічного керівництва, а, навпаки, потребує активної фасилітаторської ролі викладача на початкових етапах упровадження самооцінювання. Саме викладач забезпечує інтерпретацію критеріїв, надає зворотний зв'язок і допомагає студентам співвідносити власні оцінювальні судження з навчальними цілями. Такий підхід узгоджується з українськими методичними дослідженнями, у яких автономія розглядається як поступово сформована інтегративна якість, а не як спонтанна характеристика студента (Караєва, 2011; Чехратова, 2021).

Отже, результати теоретичного аналізу дозволяють стверджувати, що самооцінювання є ефективним методичним інструментом формування навчальної автономії за умови його систематичного використання, чіткої критеріальності та поєднання з педагогічним супроводом. Отримані висновки доповнюють сучасні уявлення про формувальне оцінювання в іншомовній освіті та створюють підґрунтя для подальших емпіричних досліджень, спрямованих на вивчення впливу конкретних форм самооцінювання на розвиток автономних навчальних стратегій студентів.

Висновки. У статті здійснено теоретико-методичний аналіз самооцінювання як інструмента формування навчальної автономії студентів на заняттях з іноземної мови. Уточнено зміст поняття самооцінювання в межах формувального оцінювання та обґрунтовано його роль як навчально-рефлексивного механізму, що сприяє розвитку здатності здобувачів освіти до саморегульованої навчальної діяльності. Показано, що самооцінювання забезпечує поступовий перехід від зовнішнього педагогічного контролю до внутрішньої регуляції навчальних дій, поєднуючи оцінювання з усвідомленням навчальних цілей і результатів.

Встановлено, що ефективність самооцінювання зумовлена його системним зв'язком із ключовими компонентами навчальної автономії – плануванням, моніторингом і корекцією навчальної діяльності, а також використанням структурованих і критеріально визначених форм (чек-листів, аналітичних рубрик, дескрипторів типу *can-do*, інструментів Європейського мовного портфоліо). Обґрунтовано фасилітаторську роль викладача у впровадженні самооцінювання, що забезпечує методичну доцільність і педагогічну ефективність формування автономного здобувача освіти в іншомовній підготовці.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з емпіричним вивченням впливу окремих форм самооцінювання на розвиток навчальної автономії студентів різних рівнів мовної підготовки та з аналізом ефективності поєднання самооцінювання з іншими інструментами формувального оцінювання в іншомовній освіті.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Караєва, Т. В. (2011). Навчальна автономія студентів у процесі вивчення іноземної мови. Педагогічні науки, (58), 112–118.
2. Міністерство освіти і науки України. (2024). Оцінювання в 5–9 класах Нової української школи: методичні рекомендації. Київ.
3. Фідкевич, О. Л., Бібік, Н. М., Ващенко, Л. С., та ін. (2019). Формувальне оцінювання в освітньому процесі Нової української школи. Інститут модернізації змісту освіти.
4. Чехратова, О. А. (2021). Формування навчальної автономії майбутніх учителів іноземних мов у процесі фахової підготовки (Дисертація кандидата педагогічних наук). Харків.
5. Andrade, H. L. (2010). Students as the definitive source of formative assessment: Academic self-assessment and the self-regulation of learning. In Handbook of formative assessment (pp. 90–105). Routledge.
6. Black, P., & Wiliam, D. (1998). Assessment and classroom learning. Assessment in Education: Principles, Policy & Practice, 5(1), 7–74. <https://doi.org/10.1080/0969595980050102>
7. Council of Europe. (2001). Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment. Council of Europe.

8. Holec, H. (1981). *Autonomy and foreign language learning*. Pergamon Press.
9. Little, D. (2011). *Learner autonomy and second/foreign language learning*. Subject Centre for Languages, Linguistics and Area Studies.
10. Little, D. (2012). The European Language Portfolio: The story so far (1991–2011). *Language Teaching*, 45(1), 1–14.
11. Panadero, E. (2017). A review of self-regulated learning: Six models and four directions for research. *Frontiers in Psychology*, 8, Article 422. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00422>
12. Panadero, E., Brown, G. T. L., & Strijbos, J. W. (2016). The future of student self-assessment: A review of known unknowns and potential directions. *Educational Psychology Review*, 28, 803–830.
13. Vysotska, O., Gryshchenko, O., & Tsapro, G. (2025). Motivation: Does it make language learning more effective? *Continuing Professional Education: Theory and Practice*, 82(1), 46–58. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2025.1.4>

REFERENCES:

1. Karaieva, T. V. (2011). Navchalna avtonomiia studentiv u protsesi vyvchennia inozemnoi movy [Learner autonomy of students in the process of foreign language learning]. *Pedahohichni nauky*, (58), 112–118. (in Ukrainian)
2. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2024). Otsiniuvannia v 5–9 klasakh Novoi ukrainskoi shkoly: metodychni rekomendatsii [Assessment in grades 5–9 of the New Ukrainian School: Methodological recommendations]. Kyiv. (in Ukrainian)
3. Fidkevych, O. L., Bibik, N. M., Vashchenko, L. S. et al. (2019). Formuvalne otsiniuvannia v osvitnomu protsesi Novoi ukrainskoi shkoly: navch.-metod. posib. [Formative assessment in the educational process of the New Ukrainian School: Teaching and methodological guide]. Kyiv: Instytut modernizatsii zmistu osvity. 96 p. (in Ukrainian)
4. Chekhratova, O. A. (2021). Formuvannia navchalnoi avtonomii maibutnikh uchyteliv inozemnykh mov u protsesi fakhovoi pidhotovky: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Kharkiv. 246 p. [Formation of learner autonomy of future foreign language teachers in the process of professional training: PhD diss.: 13.00.04]. Kharkiv. 246 p. (in Ukrainian)
5. Andrade, H. L. (2010). Students as the definitive source of formative assessment: Academic self-assessment and the self-regulation of learning. In *Handbook of formative assessment* (pp. 90–105). Routledge.
6. Black, P., & Wiliam, D. (1998). Assessment and classroom learning. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 5(1), 7–74. <https://doi.org/10.1080/0969595980050102>
7. Council of Europe. (2001). *Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment*. Council of Europe.
8. Holec, H. (1981). *Autonomy and foreign language learning*. Pergamon Press.
9. Little, D. (2011). *Learner autonomy and second/foreign language learning*. Subject Centre for Languages, Linguistics and Area Studies.
10. Little, D. (2012). The European Language Portfolio: The story so far (1991–2011). *Language Teaching*, 45(1), 1–14.
11. Panadero, E. (2017). A review of self-regulated learning: Six models and four directions for research. *Frontiers in Psychology*, 8, Article 422. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00422>
12. Panadero, E., Brown, G. T. L., & Strijbos, J. W. (2016). The future of student self-assessment: A review of known unknowns and potential directions. *Educational Psychology Review*, 28, 803–830.
13. Vysotska, O., Gryshchenko, O., & Tsapro, G. (2025). Motivation: Does it make language learning more effective? *Continuing Professional Education: Theory and Practice*, 82(1), 46–58. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2025.1.4>

Дата першого надходження рукопису до видання: 20.11.2025
 Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 16.12.2025
 Дата публікації: 30.12.2025